

UITGANGPUNTEN TEN BEHOEVE VAN DE WERKGROEP GEESTELIJKE VERZORGING VAN HET NETWERK PALLIATIEVE ZORG MIDDEN LIMBURG

GEESTELIJKE VERZORGING (algemeen)

Definitie geestelijke verzorging

Geestelijke verzorging is de professionele begeleiding, hulpverlening, scholing en advisering bij zingeving en levensbeschouwing door gekwalificeerde geestelijk verzorgers. (Beroepsstandaard Geestelijke Verzorger 2015).

Zorgvraag en product geestelijke verzorging

Mensen zoeken naar zin en betekenis, individueel of samen met anderen. In bijzondere of belastende situaties (geboorte of dood, ziekte of beperking, relatievorming en overgangsmomenten, verlies of trauma) kan het besef van zin op het spel staan en het zingevingsysteem in de war worden gebracht of zelfs ontregeld. Zingevingvragen, ethische vragen of existentiële crisis kunnen het gevolg zijn.

Door middel van (groeps)gesprekken en rituelen begeleidt de geestelijk verzorger, zowel intra- als extramuraal, patiënten, cliënten en hun naasten bij het zoeken naar zin of het ethische juiste antwoord binnen hun eigen levensbeschouwelijk kaders.

Wanneer het zingevingsysteem is ontregeld is er sprake van hulpverlening of crisisinterventie.

Ook binnen een zorgorganisatie kunnen op beleidsniveau vragen spelen van ethische of levensbeschouwelijke aard. Desgevraagd adviseert of schoolt de geestelijke verzorger de organisatie op deze vragen in relatie tot beleid.

Bij collega professionals kunnen persoonlijke zinvragen leven naar aanleiding van wat zij op de werkvloer meemaken. Desgevraagd biedt de geestelijke verzorger hier begeleiding.

Geestelijk verzorgers scholen en trainen medewerkers ten aanzien van het communiceren en doorverwijzen bij zingevingvragen.

Geestelijk verzorgers **onderscheiden** zich van pastores of dominees in parochie of gemeente doordat:

1. zij kennis hebben van en kunnen omgaan met complexe ziektebeelden en/of beperkingen en weten welke impact deze hebben op zingeving;
2. zij er voor iedereen zijn, ongeacht iemands levensbeschouwelijke achtergrond; (wanneer iemand een geestelijke wil van de eigen achtergrond verwijst de geestelijke verzorger desgewenst door);
3. zij geïntegreerd samenwerken met andere werknemers in de zorg.

SPITITUELE ZORG EN GEESTELIJKE VERZORGING IN DE PALLIATIEVE ZORG

Spirituele zorg in de palliatieve zorg

- In de palliatieve situatie kan het zingevingsysteem van mensen in de war raken of zelfs ontregeld worden. Zingevingvragen en spirituele behoeften kunnen opkomen. Geestelijke verzorging als **antwoord op deze zorgvragen** is dan ook op zijn plaats binnen palliatieve zorg. Het kan helpen de kwaliteit van leven en afscheid te doen toenemen.
- De **WHO definitie** van palliatieve zorg uit 2002 spreekt van interdisciplinaire zorg voor “problemen van lichamelijke, psychosociale en spirituele aard”. Geïntegreerde zorg voor het spirituele is vanzelfsprekend.
- De **Richtlijn Spirituele Zorg (2010)** gaat er van uit dat spirituele zorg verleend wordt door zowel de geestelijk verzorgers als andere professionals rond het bed. Laatst genoemden geven “**alledaagse aandacht**” aan zingevingvragen en spirituele behoeften. Ook geschoolde vrijwilligers kunnen deze alledaagse aandacht bieden. Wanneer de zingevingvragen complex zijn of meer tijd behoeven, verwijzen deze professionals en vrijwilligers door naar de geestelijk verzorger, die **begeleiding** biedt. Wanneer er sprake is van een existentiële crisis verleent de geestelijk verzorger **crisisinterventie**. Wanneer de crisis psychische ziekten als achtergrond hebben is samenwerking met of doorverwijzing aan arts of psycholoog geboden.
- Binnen de palliatieve zorg wordt op basis van de WHO definitie vaak gesproken over spirituele zorg. Als er sprake is van spirituele begeleiding door de geestelijke verzorger zou men beter kunnen spreken van “geestelijke verzorging”. In feite worden beide termen door elkaar gebruikt. Belangrijk is dan te benoemen door wie de spirituele zorg wordt verleend.
- Vereist is dat geestelijke verzorgers **goed samenwerken** met andere disciplines, met name artsen, zorgconsulenten en aandachtsfunctionarissen, maar ook met vrijwilligers. Geestelijk verzorgers zijn hoeders van de kwaliteit van de spirituele zorg ook waar het de alledaagse aandacht betreft. Scholing en training kunnen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de alledaagse aandacht. Ook de ondersteuning en begeleiding van medewerkers en vrijwilligers bij persoonlijke zingevingvragen, draagt bij tot het verhogen van de kwaliteit van de zorg.

Spirituele zorg en organisatie

- Wil de spirituele zorg een goede plek hebben binnen de palliatieve zorg, dan dient deze ook **goed georganiseerd** te zijn. Aanzetten daartoe zijn de zorgconsulenten en aandachtsfunctionarissen, het zorgpad etc. Welke structurele plek heeft de spirituele zorg? Geestelijk verzorgers kunnen bijdragen aan een duidelijke organisatie van de palliatieve zorg en de spirituele zorg daarbinnen, zowel intra- als extramuraal.
- **Intramuraal** begeleiden geestelijk verzorgers al meer dan 50 jaar palliatieve patiënten en hun naasten. Maar ook intramuraal verandert de zorg constant. Geestelijk verzorgers bevorderen in samenwerking met anderen, de plaats en de kwaliteit van de palliatieve zorg blijven.
- **Transmuraal** hebben geestelijk verzorgers nog geen vaste, door verzekeraar betaalde plek. Wel zijn er op veel plaatsen geestelijk verzorgers (bv via fondsen) inzetbaar. Waar dit structureel is, groeit de samenwerking met thuiszorg teams en huisartsen, die doorverwijzen. Ook landelijk is het streven om de transmurale geestelijke verzorging een door de verzekeraar betaalde plek te geven